

**Α**υτό το σωβινιστικό καλαμπούρι, η προάσπιση, δήθεν, της τοπικής αλήθειας και η ανόητη ευαισθησία των ομάδων για τα τηλεοπτικά και κινηματογραφικά έργα, θα μας βγει σε κακό.

Βγάζει ο Κακογιάννης το «Ζορμπά» του και, επειδή η ταινία συμβαίνει να κάνει σταδιοδρομία στο εξωτερικό, προσβάλλεται ολόκληρος ο Ελληνισμός: Υπερβολές! Δεν είμαστε οι βάρβαροι, που παρουσιάζει το έργο. Ο σκηνοθέτης διαστρεβλώνει την αλήθεια! Τι εντύπωση θ' αποκομίσουν οι ξένοι;

Κάπου στη διαδρομή, η ευαισθησία και η οργή εγκαταλείπουν τους Έλληνες γενικώς και περιορίζονται σε τοπικές διαστάσεις. Ωρύνονται οι Κρήτες: Πώς τολμάει! Πλιάτσικο σε σπίτι νεκρού, δεν έχει γίνει ποτέ στο νησί μας – πολύ λιγότερο στο σπίτι της Ορτάνς. Το φαινόμενο είναι άγνωστο σε μας και είναι απαράδεκτο να συνδεόμαστε με τέτοια γεγονότα.

Η «Κυρία Ντορεμί» της Τηλεόρασης, αφορά στην Κρήτη και, φυσικά, ξυπνάει πάλι το τοπικό αίσθημα του μεγαλείου. Γίνονται μηνύσεις, γίνονται συζητήσεις στα μέσα ενημέρωσης, συζητήσεις στη Βουλή, διαμαρτυρίες, άρθρα επί άρθρων στις εφημερίδες.

Μετά, ο «Πατούχας». Δυστυχώς, πάλι Κρήτη και πάλι ανάθουν τα αίματα των θερμώσιμων Κρητικών: Κυρίστηκε το σήριαλ στην Εύβοια, γιατί; Χάθηκαν οι κατάλληλες τοποθεσίες στο νησί μας; Και γιατί τέτοιο ρεζιλίκι; Το έργο δεν είναι αυτό που έπρεπε να είναι, δεν αποδίδει καθόλου το πνεύμα του Κονδυλάκη...

Κι όσο εμείς βουτάμε στον Κονδυλάκη, για να δούμε με τι πνεύμα, τελοσπάντων, έγραψε τον «Πατούχα», όσο αναλύουμε και συνθέτουμε τη σοβαρότητα του έργου και την καταλληλότητα των τοποθεσιών του γυρίσματος, νάσου στην Τηλεόραση ο «Χατζημανουήλ». Το ζήτημα του ακριβότερου σήριαλ, που έχει γίνει ποτέ στην Ελλάδα, ξεπερνιέται αρκετά σύντομα και αρχίζει ο παλιότερος χαθός: Κινητοποιούνται τώρα – τι λέω! αναστατώνονται – κάπου έξι σύλλογοι Κωνσταντινουπολιτών (μέσα στην κατεστημένη αδιαφορία μας για εκατοντάδες θεόστραβα που υπάρχουν γύρω μας, από το συγκοινωνιακό χάος ως τα σάπια κρέατα κι από τη χυδαία εκμετάλλευση ως τη θανατερή ιατρική περίθαλψη) και διαμαρτύρονται οργανωμένα, επειδή, λέει, δεν υπήρχαν στον Ελληνισμό της Τουρκίας άνθρωποι σαν τον Χατζημανουήλ: Δεν επαληθεύονται, κύριοι, από τα πραγματικά γεγονότα αυτές οι ίντριγκες και οι μικρότητες που δείχνετε! Σιγά, που θα έφτανε Έλληνας, να πουλήσει τη γυναίκα του στο Τουρκό!

Νε έχεις βρει, δηλαδή, κάτι καλό να βλέπεις, επιτέλους, στην Τηλεόραση και να τρέμει τα φυλλοκάρδι σου μπας και, δύναμει των Κωνσταντινουπολιτών, διακοπεί το σήριαλ και δε μάθεις ποτέ τι απέγινε η Δανδουλάκη και ποιό το τέλος του Μόρτζου.

Αρχίζει ν' αναρωτιέσαι, μήπως οι διαμαρτυρόμενοι είναι θαλτόι, μήπως σκοπίμα ιόνουν σημαία. Γιατί, σε τόσο χαμηλό επίπεδο, το θέμα της καλλιτεχνικής δημιουργίας δε συζητιέται ποτέ πια, έχει ξεπεραστεί παγκοσμίως. Ο καλλιτέχνης, αναγνωρισμένα και δίκαια, έχει το δικαίωμα να πει με το έργο του όλη την αλήθεια, τη μισή ή και καμιά, αν το ψέμα, το όνειρο, η



Μια σκηνή από το τηλεοπτικό σήριαλ «Χατζημανουήλ», που σκηνοθέτησε ο Γιάννης Σμαραγδής και προβάλλεται από την ΕΡΤ 1.

## TV: «Ντορεμί», «Πατούχας», «Χατζημανουήλ»

# «Διά λόγους εθνικής τιμής»!

**Κάθε τηλεοπτική σειρά, που βγάζει στη φόρα τα στραβά μας και τα ανάποδα, επικρίνεται, κατακρίνεται, καταδικάζεται. Σωβινιστικό μένος ή σκόπημος θόρυβος;**

φантаσίωση εξυπηρετούν τις ανάγκες του έργου του. Στη συγκεκριμένη περίπτωση του σεναριογράφου ή του σκηνοθέτη, ο στόχος του είναι να κάνει ένα φιλμ, που να έχει ενδιαφέρον, αγωνία, δράση, δράμα, πλοκή... Αν η πραγματικότητα δεν είναι ακριβώς έτσι, τι να κάνουμε, οθόνη είναι αυτή, από ψέματα άλλο τίποτα – ο καλλιτέχνης μυθοποιεί, δεν κάνει Ιστορία. Κι αν το έργο αναφέρεται σε κάποιο ιστορικό πρόσωπο, τότε ανοίγει την Ιστορία και ησυχάζεις, διαβάζοντας, πως η Γκόλφω, για παράδειγμα, δεν κρατούσε ποτέ γκλίτσα και φορούσε πάντα μαύρο σεγκούνι.

Εμείς, βέβαια, δεν έχουμε Ιστορία, ακριβώς επειδή και η επίσημη παιδεία μας, ακόμα, θέλει το είδος αυτό του

πατριωτισμού: Να μαθαίνουμε μόνο τις μεγαλειώδεις πράξεις των προγόνων μας και τις δοξασμένες στιγμές του τόπου μας και ν' αποσιωπούμε τα σφάλματα και τις μικρότητες. Και, άντε εσύ, που θεωρείς τον εαυτό σου θεματοφύλακα της ιστορικής αλήθειας ή εσύ, που πιστεύεις πως ο «Χατζημανουήλ» αμαυρώνει το άσπιλο παρελθόν σου, άντε να αποδείξεις, ότι στο παρελθόν αυτό, δεν υπήρξαν σκάρτοι, απατεώνες, δοσίλογοι, προδότες...

Κι αλίμονο αν δεν υπήρξαν. Δεν πρέπει να υπάρχει λαός, κοινωνία ή πολιτισμός, που να μην έχει ζυμωθεί τόσο με πράξεις ηρωικές όσο και άθλιες, με ατιμίες όσο και δόξες.

Θυμάμαι ένα περιστατικό, όταν ερ-

γαζόμουν σε ένα περιοδικό παγκόσμιας κυκλοφορίας, που είχε αρχίσει τότε να βγαίνει και στα ελληνικά. Δημοσιεύσαμε σ' ένα από τα πρώτα τεύχη, ένα άρθρο για τη διάβρωση της προσωπικότητας από τη χρήση των ναρκωτικών και για τις συνέπειες, που έχουν ειδικά η μαριχουάνα και το χασις, στις λειτουργίες της ανθρώπινης ύπαρξης και στα κύτταρα. Η επιστημονική εκείνη έρευνα μιλούσε για συγκλονιστικά εργαστηριακά ευρήματα, αλλά οι αποκαλύψεις ήταν σημαντικές και για έναν ακόμα λόγο: Ήταν βασισμένες στις έρευνες μιας διεθνώς γνωστής – άγνωστης στον τόπο της, φυσικά – μεγάλης Ελληνίδας βιολόγου, της Μαριέτας Ισιδωρίδου, μιας γυναίκας, που αναφερόταν ως «η πρώτη που μελέτησε στο ηλεκτρονικό μικροσκόπιο τα αιμοσφαίρια χρόνιων χασισοποτών». Η έρευνά της είχε στηριχτεί στις περιπτώσεις 40 προσφύγων του '22, που επί 16 χρόνια, κατά μέσον όρο, κάπνιζαν καθημερινά χασίς.

Είχαμε αντιδράσεις σίγουρα, όχι, όμως, το είδος που περιμέναμε. Κάποιοι, βέβαια, μας έγγραφαν εγκωμιαστικά, τόσο για την έρευνα, όσο και για την Ελληνίδα επιστήμονα. Όμως, η πιο ισχυρή αντίδραση, η εντυπωσιακότερη, ήταν ένα μακροσκελέστατο γράμμα κάποιου (αγνώστου έργου και λοιπών στοιχείων) συλλόγου Μικρασιατών, που ούτε λίγο ούτε πολύ, αρνιόταν ότι υπήρχαν ποτέ ανάμεσα στους Μικρασιάτες, χασισοπότες. Αρνιόταν, δηλαδή (χωρίς ουσιαστικά επιχειρήματα), την πικρή, αλλά τεκμηριωμένη αλήθεια των τεκδών, των «τοιγαρλικιών», των ναργιλέδων, των ρεμπετών... Και, βέβαια, με τον παράλογο αυτό φανατισμό, είναι βέβαιο ότι, τα μέλη του συλλόγου, δεν πρόσεξαν καθόλου τη σημαντικότητα της έρευνας και το επιστημονικό έργο.

Όπως και οι διαμαρτυρόμενοι για το «Ζορμπά», τον «Πατούχα», το «Χατζημανουήλ», έχασαν ή χάνουν την απόλαυση ενός έργου, που πιθανότατα θα τους συγκινούσε, θα τους ενδιέφερε ή θα τους διασκέδαζε.

Βλέπουμε το δέντρο και χάνουμε το δάσος. Καμιά φορά, δε βλέπουμε ούτε το δέντρο. Όσοι δε μας υποστηρίζουν, δε μας κοιταλεύουν, δε μας κανακεύουν, είναι εχθροί, ανθέλληνες ή και μισέλληνες. Λιθαινίζομαστε διαρκώς με τις δόξες του Έθνους, του τόπου, του χωριού μας και σαρώνουμε κάτω απ' το χαλί τα πάθη, τις αδυναμίες, τις ντροπές του.

Κυρίως, μας λείπει η αυτογνωσία, η αυτοκριτική, η αυτοσυνείδηση. Και σαν ανασφαλής κοινωνία με επισφαλή ωριμότητα, τρέμουμε μη φανεί η κακία μας πλευρά. Η μυθοποίηση του ευατού μας, της Ιστορίας μας, της πολιτικής μας, μας καλύπτει απόλυτα.

Αυτή η αυθυσσαλέα σοβαροφάνειά μας, περνάει ασφαλώς και στην Τηλεόραση. Προπαγανδίζει κι αυτή, φυσικότητα, το κλασικό πια είδος του ελληνικού συντηρητισμού, του πουριτανισμού, του στρουθοκαμηλισμού. Στην αγγλική Τηλεόραση, στην αμερικανική Τηλεόραση, στη γερμανική Τηλεόραση, ξετινάζουν τα εθνικά τους ελαττώματα, τις αδυναμίες τους, τους παππούδες τους, τους γγέτες τους. Αλλά, οι άνθρωποι έχουν χιούμορ, τόσο για να φτιάξουν θέαμα, όσο και για να το παρακολουθήσουν με ευχαρίστηση.

Εμείς, έχουμε μιζέρια. Όλα κρυφά, παράνομα, κακοφτιαγμένα και κακόγουστα. Γιατί, θέλει πραγματική λεβεντιά (που εμείς δεν την έχουμε), να μπορείς να δεις τις αναπαιρίες, τις κακίες, τις αδυναμίες σου και να τις κοροϊδέψεις.

*Μαρίνα*